

Een gevlekte gladde haai op het strand van Hoek van Holland

Bram Langeveld [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; langeveld@hetnatuurhistorisch.nl]

De Politie Hoek van Holland kreeg op woensdagochtend 22 september 2021 een bijzondere melding: een haai op het strand. Het bleek om een verse dode haai van bijna één meter lengte te gaan. Een telefoontje naar het Natuurhistorisch Museum Rotterdam werd gevolgd door een paar foto's per Whatsapp die duidelijk maakten dat het in elk geval niet om een hondshaai (*Scyliorhinus canicula*) gaat. Die soort spoelt wel vaker aan (RAVON/ANEMOON 2021b). Ik haalde de kraakbeennis dus die middag op het politiebureau op. De bijzondere strandvondst lag daar keurig verpakt in een 'breathable evidence bag' in de onderste lade van de diepvries in de kantine. In het museum stelden we vast dat het gaat om een vers dood mannetje van de gevlekte gladde haai (ook bekend als gevlekte toonhaai; *Mustelus asterias*). Belangrijke kenmerken zijn de prachtige witte vlekjes op de rug, de grote tweede rugvin en het gebit met talloze rijen stompe tandjes. De flinke claspers (opgerolde vinnen die fungeren als penis) maken duidelijk dat het om een mannetje gaat. De totale lengte van 92,5 cm wijst op een volwassen exemplaar van ten minste 5 jaar oud (The Shark Trust 2020). De doodsoorzaak is onduidelijk, en hoewel het dier wat mager lijkt, is het met 2.320 gram niet opvallend licht voor zijn lengte (Farrell *et al.* 2010). Wel kwam er bij het hanteren bloed uit de bek.

Alleen gevaarlijk voor krabben en kreeften

De gevlekte gladde haai is een fraaie kraakbeennis die totaal ongevaarlijk is voor de mens; zijn stompe tandjes zijn vooral geschikt voor het kraken van krabben en kreeften. De soort leeft in het noordoosten van de Atlantische Oceaan en in de Noordzee en was langs de Nederlandse kust lang minder algemeen (Nijssen & De Groot 1987), maar neemt sinds 2009 opvallend toe (Brevé *et al.* 2016). Die nieuwe waarnemingen concentreren zich vooral in de (voor-)delta

▲ De gevlekte gladde haai van Hoek van Holland, na aankomst in Het Natuurhistorisch (NMR 9979-189070). (Kees Moeliker)

van Zeeland (RAVON/ANEMOON 2021a). Daar vindt voortplanting plaats (Brevé *et al.* 2016). In 2018 werd een levend exemplaar gezien voor de kust van Terschelling (NOS 2018). Begin augustus 2021 spoelde er een aan op het strand van de Zandmotor bij Ter Heijde (Waarneming.nl 2021), maar strandvondsten blijven zeldzaam.

Eerste voor Rotterdam

De gevlekte gladde haai van Hoek van Holland is op 70% alcohol geconserveerd en opgenomen in de collectie van Het Natuurhistorisch onder nummer NMR 9979-189070. Het is het eerste goed gedocumenteerde exemplaar van deze soort in de museumcollectie en de eerste gedocumenteerde vondst in de gemeente Rotterdam. De aanwinst is nu blijvend beschikbaar voor onderzoek, onderwijs en tentoonstellingen; daarnaast trok de dode haai veel aandacht van lokale en zelfs landelijke media, wat altijd goed is voor de bekendheid van Het Natuurhistorisch.

Ook een voshai en een ruwe haai

In de Noordzee komen circa vier soorten haaien min of meer regelmatig voor: de hondshaai en doornhaai (*Squalus acanthias*) zijn de bekendste (Heessen & Ellis 2009). Naast deze vaste bewoners van de Noordzee zijn er enkele andere soorten die onregelmatig of zeldzaam verschijnen, zoals de voshai (*Alopias vulpinus*). Deze kan tot 6 meter lang worden en heeft een typische sterk verlengde bovenlob van de staartvin; goed voor zo'n 56% van de totale lengte (Nijssen & De Groot 1987). Een jong vrouwtje voshai van 1,61 m werd circa 12 km uit de kust van Walcheren in juni 1995 levend gevangen en opgenomen in de collectie als NMR 9979-459 (De Jong & Verhulst 1995). Met dank aan ReddingsTeam Zeedieren Kop van Goeree en Jaap van der Hiele van ReddingsTeam Zeedieren Zuidwest konden we onlangs een tweede exemplaar van deze soort toevoegen. Deze werd dood gevonden op het strand van Ouddorp en verkeerde in verregaande staat van ontbinding. In

▲ Detail van de bek van de gevlekte gladde haai van Hoek van Holland; let op de stompe tandjes (NMR 9979-189070). (Kees Moeliker)

▲ De dode voshai op het strand van Ouddorp (NMR 9979-190366). (ReddingsTeam Zeedieren Kop van Goeree)

▲ Detail van de claspers (aangepaste vinnen met de functie van de penis) van de gevlekte gladde haai van Hoek van Holland (NMR 9979-189070). (Kees Moeliker)

Literatuur

- Brevé, N.W.P., Winter, H.V., van Overzee, H.M.J., Farrell, E.D. & Walker, P. 2016 - Seasonal migration of the starry smooth-hound shark *Mustelus asterias* as revealed from tag-recapture data of an angler-led tagging programme - *Journal of Fish Biology* 89: 1158-1177
- Farrell, E.D., Mariani, S. & Clarke, M.W. 2010 - Age and growth estimates for the starry smoothhound (*Mustelus asterias*) in the Northeast Atlantic Ocean - *ICES Journal of Marine Science* 67: 931-939
- Heessen, H.J.L. & Ellis, J.R. 2009 - Haaien en roggen in de Noordzee - *De Levende Natuur* 110: 257-260
- Jong, de, A.F. & Verhulst, R.G. 1995 - Some rare fishes from the Dutch North Sea - *Deinsea* 2: 83-87
- Nijssen, H. & de Groot, S.J. 1987 - *De vissen van Nederland* - KNNV, Utrecht
- NOS 2018 - Haai van ruim een meter duikt op voor de kust van Terschelling - nos.nl/artikel/2244467
- RAVON/ANEMOON 2021a - *Mustelus asterias* Cloquet, 1819 - verspreidingsatlas.nl/V105821
- RAVON/ANEMOON 2021b - *Scyliorhinus canicula* (Linnaeus, 1758) - verspreidingsatlas.nl/V105814
- The Shark Trust 2020 - Starry Smoothhound ID Guide - sharktrust.org
- Waarneming.nl 2021 - Gevlekte gladde haai - waarneming.nl/observation/222251944/

het museum werd de vis opgemeten (163cm totale lengte) en werden de kop en de typische lange staartvin op alcohol geconserveerd, om delen van dit exemplaar voor toekomstig onderzoek te bewaren (NMR 9979-190366). De gladde gevlekte haai van Hoek van Holland, deze voshai en

een ruwe haai (*Galeorhinus galeus*; NMR 9979-1814) die in 2017 in de Oosterschelde werd gevangen, vormen interessante recent toegevoegde museumexemplaren die het voorkomen in de tijd en ruimte van deze fascinerende diergroep in de omgeving van Rotterdam helpen documenteren. ◀